

Vandringsrutt 1, Vaellusreitti Nro. 1

1. Sandgroparna. Till vänster om vägen till Gerbyberget finns en del vattenfyllda gropar, Sandgroparna. Hit gick i tiden en liten skogsväg. Sand är bristvara i våra trakter där jordmånen mest består av lera från den gamla sjöbotten. Här fanns emellertid sand och den grävde man upp och sålde för förtjänstens skull. Groparna fylldes med vatten och barnen var inte sena att utnyttja dem som naturliga skridskobanor.

En bit härifrån finns Forsnersvägen. Den har fått sitt namn av Jonka Forsner, den synskadade man som levde ett slags eremitliv här i en enslig stuga i skogen. Jonka Forsner var varmt kristen och tysta kvällar kunde man höra hans lovsång eka över bygden.

1. Hiekkakuopat. Vasemmalla puolella Jerpyymäelle vievällä tiellä on vedentäyttämiä kuoppia, joita kutsutaan hiekkakuopiksi. Tänne kulki aiemmin pieni metsätie. Seudullamme on hiekasta pulaa. Maa-aineksemme koostuu suureksi osaksi entisestä merenpohjasta kohonneesta savesta. Mutta täältä löytyy hiekkaa ja sitä on kaivettu ja myyty ansaitsemismielessä. Kuopat täytyivät sittemmin vedestä ja lapset alkoivat käyttää niitä talvisin luistinratoina.

Vähän matkaa tästä on Forsnerintie, joka on saanut nimensä Jonka Forsnerin mukaan. Hän oli näkövammaisen mies, joka eli erakkoelämää yksinäisessä mökissä metsässä. Jonka Forsner oli kristitty ja hiljaisina iltoina hänen kiitoslaulunsa kiirivät yli kylän.

2. Råträskbergen. *Området befinner sig mellan Gerbyberget och bosättningen. De hyddbottnar som finns längst i nordväst ligger bara ett tiotal meter från närmaste bosättning. Höjden är 13 meter över havet. I den sydöstra delen har man funnit en "kompassros", bestående av mindre stenar, radade i kors. En liknande kompassros finns också vid bergen söder om Frängsäng i Västervik.*

2. Rajalammen kalliot. Tämä alue on Jerpyymäen ja asutuksen välissä. Etäämpänä luoteessa olevat majanpohjat sijaitsevat vain kymmenisen metriä lähimmästä asutuksesta. Paikan korkeus on 13 metriä merenpinnan yläpuolella. Alueen kaakkoisosassa on ns. kompassiruusu, ristinmuotoon ladottu kivirykelmä. Samanlainen kivirykelmä löytyy myös Frängsängin eteläpuolella olevilta kallioilta Västervikissä.

3. Gerbyberget. Gerbyberget består i dag av flera kullar. I folkmun kallas det också Rapatunturi. Sett från havet gör det skäl för benämningen fjäll. Det är lika nytt som den nya bebyggelsen i Gerby-Västervik. Tidigare fanns där en mosse men då man började bygga de nya områdena behövdes en plats där man kunde dumpa jordavfallet från byggarbetsplatserna. Jordmassorna blev allt större och staden hade planer på att fylla allt mer. Det blev stopp för denna verksamhet då det för några år sedan kom fram att staden saknade giltigt miljötillstånd för arbetet. Gerbyberget är ett populärt friluftsområde i nära anslutning till Storberget med dess motionsslinga. Här finns potential. Att förlänga skidspåret och bygga en bana för snowboardåkare är några av de förslag som framkastats. Hittills har detta strandat på grund av brist på medel, men visst finns det oanade möjligheter att utveckla området. Möjligheter till rekreation är viktiga trivselfaktorer, det märks på de barn och ungdomar som vintertid åker pulka i backarna.

3. Jerpyymäki. Nykyään Jerpyymäki koostuu useasta kukkulasta. Paikkaa kutsutaan myös Rapatunturiksi. Mereltäpäin katsoen mäki näyttääkin ihan tunturilta. Jerpyymäki on yhtä uusi kuin Gerby-Västervikin uusi asutus. Aiemmin tällä paikalla oli suo, mutta kun uutta asuinalueita alettiin rakentaa, tarvittiin paikka jonne rakennustyömaiden jätemaa voitaisiin viedä. Maamassat kävivät sitten aina vain isommiksi ja kaupunki suunnittelikin, että se täyttäisi mäkeä yhä suuremmaksi. Toiminta jouduttiin kuitenkin joitain vuosia sitten lopettamaan, sillä Vaasan kaupungilta puuttui ympäristölupa.

Jerpyymäki on suosittu ulkoilualue. Se liittyy läheisesti Storbergetiin ja pururataan. Aluetta pyritään myös kehittämään. Hiihtoladun pidentämistä on ehdotettu. Myös lumilautailijoille rakennettavasta radasta on ollut puhetta. Tähän asti suunnitelmat ovat kariutuneet varojen puutteeseen. Mutta varmasti on olemassa arvaamattomiakin tapoja tehdä alueesta yhä monipuolisempi. Mahdollisuudet virkistäytymiseen ovat tärkeitä viihtyvyystekijöitä. Sen huomaa hyvin siitakin, kun lapset ja nuoret täyttävät talviaikaan mäen pulkillaan.

4. Storberget. IK Hellas skidstuga uppe på Storberget är riven, men många vuxna har i levande minne hur de som barn deltagit i skidtävlingar där ännu på 1980-talet. Efter att verksamheten upphörde på Storberget ordnades ännu på 1990-talet Settlementsverksamhet i skidstugan, men tyvärr vandaliserades den så att man såg sig tvungen att riva den. Bergen är natursköna, bevuxna med mossor och låga tallar. Motionsslingan med början nere vid Gerby strandväg går här över.

Fornlämningarna vid Storberget har inte undersökts närmare, men år 1985 besöktes området av en grupp amatörarkeologer samt arkeolog Markus Hiekkänen från Museiverket. Han konstaterade då att det beträffande de många rösen som finns på området torde röra sig om bronsåldersgravar. Den största är den 19 meter långa "båtgraven" i områdets södra del. Där finns också ett stort antal gropar eller hyddbottnar, men för att säga något bestämt borde man enligt arkeologen företa utgrävningar i dem.

Höjden över havet är 27 meter. Tyvärr har en del sten fraktats bort från området till privata trädgårdar. Man har också fyllt igen en del av groparna med trädgårdsavfall. Det handlar om vårt gemensamma kulturarv och därför hoppas vi att denna skrift även skall ha en upplysanden funktion.

4. Storberget. Aiemmin Storbergetin huipulla sijaitti IK Hellaksen hiihtomaja, mutta se on sittemmin purettu. Monet aikuiset kuitenkin muistavat hyvin, kuinka he lapsina, 1980-luvulla osallistuivat vielä majan luona järjestettyihin hiihtokilpailuihin. Kun hiihtoyhdistyksen toiminta sitten päättyi Storbergetillä, järjestettiin hiihtomajalla vielä 1990-luvulla settlementtiyhdistyksen toimintaa. Maja koki kuitenkin siinä määrin ilkivaltaa, että se oli pakko purkaa.

Storberget on luonnonkaunis. Sitä peittää sammal ja matalat männyt. Pururata, joka alkaa alemmalla Gerbyn rantatien kohdalta, menee tästä kohtaa yli.

Storbergetin muinaisjäänneksiä ei ole tutkittu tarkemmin. Vuonna 1985 alueella vieraili kuitenkin joukko amatööriarkeologeja sekä arkeologi Markus Hiekkänen museovirastosta. Hiekkänen totesi tuolloin, että alueella olevat useat kiviröykkiöt saattaisivat olla jäänteitä pronssikautisista haudoista. Suurin kivikasa on 19 metriä pitkä "venehauta" alueen eteläosassa. Paikalta löytyy myös useita kuoppia. Alueella pitäisi tehdä lisää arkeologisia kaivauksia, jotta selviäisi mitä kuopat tarkalleen ottaen ovat.

Storbergetin huippu on 27 metriä merenpinnan yläpuolella. Valitettavasti osa alueen kivistä on rahdattu pois yksityisiin puutarhoihin. Kuoppia on myös täytetty puutarhajätteellä. Siksi toivomme, että tämäkin kirjoitus valistaisi ihmisiä eikä näin enää jatkossa tehtäisi. Paikka on kuitenkin yhteistä, arvokasta kulttuuriperintöämme.

5. Leif Färdings stig. Den lilla väg som sammanbinder de olika delarna av Gerby över Storberget döptes 2001 till Leif Färdings stig. Det skedde på initiativ av Gerby-Västervik hembygdsförening, till åminnelse av Vasapoeten Leif Färding som här valde att ända sina dagar 1983. Han var en poet som skrev naturmjuka små dikter på finska.

Mött av vinden gick jag in i kvällen som i ett under. Jag känner ingen skillnad, vatten, träd eller land, innesluten i allt är jag allt. Kvällen mörknar i min famn, jag i kvällens, silkesanden i vassen. (översättning Göran Ekström)

5. Leif Färdingin polku. Pieni tie, joka yhdistää Gerbyn eri osia Storbergetin ympärillä, kastettiin vuonna 2001 Leif Färdingin poluksi. Tien nimeä ehdotti Gerby-Västervikin kotiseutuyhdistys vaasalaisrunoilija Leif Färdingin muistoksi. Leif Färdingiä pidetään merkittävänä suomalaisena lyyrikkona. Hänen tuotantonsa on puhdasta, pelkistettyä, filosofista ja sitä on kääntänyt ruotsiksi Göran Ekström. Leif Färding kuoli täällä Gerbyssä vuonna 1983.

Taivaankukka väreilee niin kuin metsälammen vesi, veden kalvolla aurinko, huojuva metsä, sinun läheisyytesi hetki veden kalvolla, metsässä, silmissäni.